

این همه هجوم به جامعه پزشکی غیر عادی است

■ نثر فاطمی / حمیده طاهری

روز پنجم نمایشگاه مطبوعات، غرفه روزنامه سپید پذیرای رئیس و بلندپایگان جامعه جراحان بود. استاد ایرج فاضل، استاد کاظم عباسیون و استاد سیاوش صحت، میهمانان سپید بودند که در میزگردی درخصوص اعتماد متقابل جامعه پزشکی و رسانه ها به بحث و تبادل نظر پرداختند. صحبت از آنجا آغاز شد که جامعه پزشکی بر انعکاس اخبار توسط رسانه ها معترض و خواهان صداقت بیشتری در انتقال مطالب بودند. مجموع نظریات آنها و مطالبی که در این میزگرد گفته شد را در ادامه این مطلب می خوانید. نکته جالب این جا بود که این استادان نامی، برای نخستین بار به نمایشگاه مطبوعات می آمدند. گفتند آمده ایم تا از همکاران روزنامه سپید تشکر کنیم.

سپید: اگر بخواهید به عنوان جامعه پزشکی انتظارات خود از جامعه رسانه ای کشور در انتقال مسائل حوزه پزشکی به مردم را بیان کنید، سرفصل این انتظارات چه چیزهایی است و متقابلا به نظر شما جامعه رسانه ای از جامعه پزشکی چه انتظاراتی داشته باشد؟

استاد ایرج فاضل: به نظر من صداقت در انتقال مطالب بی نهایت مهم است. بالاخره هم جامعه پزشکی خدمتگزار مردم است و هم جامعه مطبوعاتی و اگر مشکلی پیش بیاید، اولین قدم ماجراجویی و ایجاد جو و هیجانات بیهوده نیست، بلکه انتقال مطلب به صحیح ترین وجه است. معمولا خود به عنوان یک پزشک همه جا شاهد این رویه نیستیم. بیشتر پرداختن به جنبه های هیجانی و غوغاسالاری دیده می شود. من باید در کنار یک خبرنگار عزیز که بسیار برایم شخصیت محترمی است، احساس امنیت کنم یعنی مطمئن باشم که از گفته های من تیرهای قلبی ساخته نمی شود. حسن نکتم یک لاله را می نویسد، الا الله را نمی نویسد. متأسفانه این کار را بسیار می بینم و به نظر من این شیوه بسیار ناهنجاری است. هیچ سودی هم برای هیچ کس ندارد و همه هم از آن صدمه می خورند.

دومین مسئله، توقعات مردم از جامعه پزشکی است. پزشکان همیشه ملجأ و پناه مردم در مواقع دشوار و شاید خدمت گزارترین طبقه جامعه بوده اند. این باید به همین صورت بماند. هم جامعه پزشکی باید این موقعیت خود را حفظ کند، هم مردم باید کمک کنند تا این موقعیت حفظ شود. از اختلاف انداختن، کسی سود نمی برد. اینکه جامعه هنرمندان هم از قشر فرهیخته مملکت هستند در مقابل جامعه پزشکی که آن ها هم فرهیخته هستند، موضع گیری های غیرمنطقی می کنند، کسی سودی نمی برد. آن هم بر اساس داده هایی که ممکن است واقعیت نداشته باشد. در همین مسئله آقای کیارستمی، شاهد یکی از این موج ها بودیم؛ هیجانات بیهوده ای دامن زده می شد و افرادی که فرصت طلب بودند، می خواستند سوار این امواج شوند و سوءاستفاده کنند. درحالی که خبری که اخیرا از طرف رئیس محترم سازمان نظام پزشکی منتشر شد را ما از مدت ها قبل می دانستیم. ما می دانستیم که مرحوم کیارستمی در شرایطی کشور را ترک کرد که وضعیت کاملا خوب بود. آن قدر خوب بود که بتواند مسافرت هوایی چهار-پنج ساعته را تحمل کند. هیچ کس نمی داند ایشان برای چه به فرانسه رفت و آنجا دقیقا چه بر سر ایشان آمد. ولی ایشان در عزلت و تنهایی و بر اثر خونریزی مغزی از دنیا می روند. بعد هم این همه حرف های ناروا توسط برخی رسانه ها و افراد گفته می شود. این ها باید برگردند و خودشان را تحلیل کرده و از جامعه پزشکی و از پزشکی که زحمت درمان این مرحوم را به عهده داشتند، عذرخواهی

کنند. در مواقع هیجانی، مطلب نوشتن درست نیست. اگر بخواهند شرافت روزنامه نگاری را حفظ کنند، باید از دکتر میر و تیم ایشان که آن قدر زحمت کشیدند، معذرت خواهی کنند.

سپید: ما مطمئنیم اکثریت قریب به اتفاق جامعه رسانه ای هیچ سوگیری منفی نسبت به جامعه پزشکی ندارد. پیشنهاد شما برای رسانه های که می خواهند در حوزه های بیماریاران پزشکان، حوزه های مربوط به احوالات شخصی یا حریم خصوصی بیماران (بخصوص مشاهیر و چهره ها) و یا پزشکان اظهار نظر کنند، چیست؟

استاد ایرج فاضل: یک پزشک اگر در محدوده وظیفه خود، شریف و واقع بین کار کند، یک قدیس است. نجات جان انسان ها بزرگترین کاری است که می توان انجام داد. نجات یک جان نجات بشریت است. با این حرفه نمی توان بازی کرد. به نظر من اصحاب رسانه آن قدر قدرت تشخیص دارند که بتوانند افراد موثق را از کسانی که ممکن است اخبار ناموثق به آن ها بدهند، شناسایی کنند. این معیار را خودشان باید بسنجند اما به نظر معیارهایی مانند گذشته افراد، رفتارهای قبلی شان و گفته های شان قابل استناد باشد. باید دوستان مطبوعاتی به این مسائل دقت کنند و هر گفته ای را از طرف هر پزشکی منتقل نکنند. به خصوص اگر خبری در آن نیست. بسیاری از مطالبی که نوشته می شود علاوه بر اینکه برای هیچ کس خبری ندارد، انگار برای شر نوشته می شود. اصلا چه لزومی دارد آدم این ها را منتقل کند. به نظر من تشخیص اینکه گفته ای درست است یا نه، با خود مطبوعات است.

سپید: جامعه رسانه ای هدفش از بیان چالش ها، مشکلات یا نارسایی ها، اصلاح رویه ها است؛ یعنی وقتی یک خبرنگار یک معضل اجتماعی، یک نقص یا یک نارضایتی را بیان می کند، هدف این است که در آینده از موارد مشابه پیشگیری کند. قطعا نظر او این است و قصدش انتشار قسط پزشکی در بالاخره جامعه پزشکی که مرکز اخبار و اطلاعات است، و شری مورد پرسش قرار می گیرد، چه معیارهایی را باید در نظر بگیرد؟

استاد ایرج فاضل: متأسفانه بسیاری اوقات، پای یک نفر با روپوش سفید در میان است. این هم از خواص ملی ماست که متأسفانه احساس مسئولیت کافی نسبت به حرفه مان نداریم اما نمی توانیم از این بگذریم که این همه انتقاد از یک حرفه، شاید صحیح نباشد. ما در مقابل طبابت، قضاوت را داریم؛ شغلی بی نهایت مقدس، بی نهایت مهم و سرنوشت ساز. آیا روزنامه های ما درباره اینکه در دادگاه های ما چه می گذرد کنجکاری می کنند؟ آیا اگر رگه هایی از زیرمیزی در دادگاه های ما باشد، چیزی درباره آن منتشر می شود؟ نه، کلمه ای مطلب در این باره نمی نویسد اما هر روز پیگیر حرف های درست یا نادرست در حوزه پزشکی هستند. چرا؟ آیا فقط پزشکی در مملکت ما مشکل دارد؟ این نشان می دهد که همیشه حقیقت یابی نیست. شاید یک چیزهایی پشتش باشد. رنجاندن یک قشر تحصیل کرده و خدمتگزار به نفع مملکت نیست. پزشکی جز رده های بالای اجتماعی است. ریشه یابی کنید چه کسی این کار را می کند و همه را تحریک می کند. این همه هجوم به جامعه پزشکی غیر عادی است.

استاد کاظم عباسیون: من هم روی صحبت های استاد فاضل تأکید می کنم. انتظار داریم وقتی می خواهید گزارشی از یک فرد چاپ می شود، گزارش کامل به چاپ برسد و چیزی از آن کم و کسر نشود. مثل همان بلایی که یکبار سر خود من آمده است و جناب استاد فاضل مجبور شدند به تلویزیون بروند و از من و جامعه جراحان دفاع کنند. من گفته بودم که تا وقتی تعرفه ها عادلانه نشود، باید توقع داشته باشید که زیرمیزی هم ادامه داشته باشد. از این جمله قسمت «تا وقتی» را حذف کرده بودند و

نوشته بودند استاد عباسیون گفته است که زیرمیزی حق دکترها است. این است که بین جامعه پزشکی و رسانه فاصله ایجاد می کند؛ بنابراین واقعیت را تمام و کمال بنویسید.

استاد سیاوش صحت: صداقت خیلی مهم است و مهم تر اینکه خبرنگار جامعه تخصصی اش را بشناسد و از مسائل آن اطلاع داشته باشد. شما نمی توانید یک ستون یا یک مطلب پزشکی داشته باشید ولی خبرنگار شما از پزشکی اطلاع نداشته باشد. باید خبرنگار پزشکی، جامعه پزشکی، دکترها، واقعیت ها، خطاها و عوارض را بشناسد. آن وقت می تواند مطلب و تیر درست انتخاب کند. تصور من این است که خبرنگاری که برای حوزه پزشکی انتخاب می شود باید به امور پزشکی وارد باشد. خیلی جاها در دنیا خبرنگاران حوزه پزشکی، پزشک هستند و می توانند تشخیص بدهند که چقدر یک حرف درست و ارزشمند است و کجای روزنامه می تواند چاپ شود. به نظر من این شیوه از همه مصائب جلوگیری می کند. همکاران هم گاهی یک حرف هایی می زنند. شاید نظرشان این باشد اما رسانه باید بداند که این مطلب به لحاظ علمی و عقلی، چقدر درست یا غلط است. اصحاب رسانه باید توجه داشته باشند که مطالبی که چاپ می کنند ممکن است اعتماد مردم به جامعه پزشکی را خدشه دار کند. برای همین هم این روزها شاهدیم که مرضی برای یک بیماری، به چندین دکتر مراجعه می کند.

سپید: یعنی می خواهید بگویید که مردم فقط اخبار را از رسانه ها می شنوند؟ فکر نمی کنید شاید در فضای مجازی یا در تجربه های شخصی شان با چنین مسائلی مواجه شده اند؟

استاد ایرج فاضل: ما الآن درباره رسانه های رسمی صحبت می کنیم. فضای مجازی قابل کنترل نیست و نمی توان کاری کرد.

سپید: درحال حاضر بزرگترین مشکل مادر حوزه رسانه ای اطلاع رسانی درباره خطاهای پزشکی است. در بقیه حوزه ها مشکلی به این بزرگی نداریم. البته بعد از اینکه سامانه ثبت شکایت اعلام شد، مسائلی مطرح شد که اصلا در شأن جامعه پزشکی نبود و نباید انجام می شد.

استاد ایرج فاضل: ما هم در این خصوص به وزیر ایراد گرفته ایم. **سپید:** حرف ما این است که معضل حوزه اطلاع رسانی این است که برخی از همکاران رسانه ها نمی دانند چگونه درباره خطاهای پزشکی با مخاطب خود صحبت کنند. نظر شما در این زمینه چیست؟

استاد ایرج فاضل: این گاهی به خودستایی سوءتعبیر می شود اما واقعیت این است که مقوله پزشکی، مقوله ای بسیار تخصصی است و اصولا به نظر من جایگاه بررسی خطای پزشکی در رسانه های گروهی نیست. به همین دلیل هم قانون گذار مراجع مخصوصی برای خطای پزشکی تصویب کرده که در آن مراجع با دقت کافی، مسائل بررسی و نتیجه گیری شود؛ بنابراین اگر در محیط رسانه ای مطرح شود، همین مسئله مرحوم کیارستمی پیش می آید که بسیاری از مسائلی که گفته و نوشته شد، مسائلی دور از واقعیت و دور از شأن جامعه بود؛ بنابراین خطر کشنده شدن خطاهای پزشکی به رسانه های عمومی این است که قبل از اینکه بررسی شود و در دادگاه های باصلاحیت بررسی شود که خطایی رخ داده یا نه در دهان روزنامه ها افتاده و هر جور بخواهند قلم فرسای می کنند.

سپید: اگر یک پرونده ای تکلیفش روشن و مشخص شد، چگونه به آن بپردازند؟

استاد ایرج فاضل: نظر من این است که شما باید با نهایت سلامت بررسی کنید و اگر سودی برای مردم و جامعه دارد، آن را منتقل کنید اما اگر آشفتگی و بی اعتمادی ایجاد می کند خبرها را منتقل نکنید. اصل

مسئله، سود و صلاح اجتماع است.

سپید: یعنی می گوید این باید در پرتو مصلحت اجتماعی قرار گیرد؟ **استاد ایرج فاضل:** چیزی که الآن در ایران اتفاق می افتد و من به عنوان یک جراح بسیار نگران ش هستم، به شرايطی که ما در ذهن مردم به وجود آورده ایم. الان جراح های ما زیر بار عمل های سنگین و پرمخاطره نمی روند که شاید حق هم داشته باشند. چرا که می گویند من تمام زحمتم را می کشم، بعد هم نتیجه می گیرد کاری با من خواهند کرد که با دکترمیر کردند. از بین بردن اعتماد، در جامعه پزشکی و در مردم اثر گذار است. حاصل همه این جنجال ها از بین بردن اعتماد مردم بود. آیا این به صلاح مملکت یا سلامت مردم است؟ آیا انتشار مطلبی که شما به درست یا غلط می نویسید، به نفع مردم است یا نه؟ این باید معیار اصلی در رسانه ها باشد.

سپید: اینکه انتشار خبری به نفع مردم است یا نه را چه کسی تعیین می کند؟ ما به عنوان یک رسانه تخصصی برای گروه پزشکی و پزشکان، بر مبنای شرافت، حفظ کیان حرفه ای و سلامت حرفه ای اولویت می گیریم اما روزنامه های ما مخاطب های عادی، دغدغه ها، اولویت ها و اهداف ما را ندارند. برای ما شاید دفاع از این پزشکی مهم باشد ولی رسانه های عمومی می گویند برای ما منافع عمومی و منافع مردم مهم تر است.

استاد ایرج فاضل: به نظر این مسائل تا حدودی علاج ندارد. آن کسی که به یک مجموعه اجازه می دهد روزنامه منتشر کند باید سلامت را هم ضمانت کنند. اگر نظارت سالم باشد، خودبه خود یک سری مسائل حل می شود. مشکل وقتی پیش می آید که مجموعه ای که این صلاحیت را ندارد، اجازه انتشار روزنامه را گرفته و اخباری می نویسد که برای هیجان مردم است. آن ها به هر قیمتی و بدون توجه به نتیجه آن، فقط می خواهند مردم روزنامه را بخزند و خبر را بخوانند. بنابراین ما اگر در رفتار مطبوعات اختلالی دیدیم، باید آن را از مسیر قانونی اصلاح کنیم و به آن ها تذکر دهیم، نه اینکه روزنامه ها را تعطیل کنیم. به عنوان یک پزشک گلمند هستم. من یک عمر شب و روز به مردم خدمت کرده ام اما خیلی از این اخباری که منتقل می شود در حد جامعه پزشکی نیست. به هر صورت تکدر خاطر ایجاد می کند. من کسی نیستم که به خاطر این چیزها مملکت را ترک کنم و به خارج از کشور بروم اما دلم هم نمی خواهد از مطبوعات مملکت مکرر باشم.

استاد سیاوش صحت: کسی باید روی خطاهای پزشکی قضاوت کند که در آن حوزه اطلاعات داشته باشد. یک پزشک می داند که هر عمل جراحی، عوارضی دارد ولی نباید آن را با خطا اشتباه گرفت. سال ها پیش وزیر امور خارجه انگلیس برای عمل کیسه صفرا به اتاق عمل رفت و مجرای صفراوی اش قطع شد که چیز خطرناکی است. او را با هواپیما به آمریکا بردند و در بیمارستانی در آنجا عمل شد اما مطبوعات چیز زیادی نوشتند. اتفاقی بود که افتاد. این نحوه برخورد خیلی فرق می کند، حالا اگر برای وزیر امور خارجه در ایران چنین اتفاقی بیفتد، تیر تمام روزنامه ها می شود.

استاد ایرج فاضل: یکی از دلایلی این است که روزنامه های ما گاهی مطلب واقعی ندارند، یعنی گاهی نمی توانند مسائل اصلی را مطرح کنند برای همین دنبال مسائل حاشیه ای هستند. مملکت کم مسئله ندارد. یکی از بهترین و پیشرفته ترین قسمت هایی که در مملکت داریم بخش پزشکی است. امروز لازم نیست یک نفر برای درمان از مملکت خارج شود. پزشکی ما پیشرفته و خدمتگزار است. ■